

Kaupunginhallitus 27.10.2025 § 316

§ 316

Valtuustokysymys komealupiinin torjunnasta

Valmistelijat / lisätiedot:
Mannermaa Anne
Meronen Niina
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Henna Kajavan ym. 18.8.2025 tekemään valtuustokysymyksen komealupiinin torjunnasta ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi. Vastaus toimitetaan tiedoksi muille valtuutetuille valtuuston seuraavan kokouksutsun yhteydessä.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Valtuutettu Henna Kajava ja kolme muuta valtuutettua ovat jättäneet 18.8.2025 valtuustokysymyksen komealupiinin torjunnasta seuraavasti:

Espoossa pyritään kitkemään haitallisia vieraslajeja. Myös valtakunnallisella tasolla vieraslajien torjunta nähdään tärkeänä luontokadon hidastamiseksi. Maanomistajalla on velvollisuus kitkeä mailtaan esimerkiksi komealupiinit.

Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet komealupiinin erityisen haitalliseksi lajiksi vieraslajien joukossa, koska sen lisäksi, että se vie elintilaa kotoperäisiltä lajeilta, sen on myös todettu heikentävän pölyttäjien lisääntymistä myrkkynsä vaikutuksesta, johon suomalaiset pölyttäjät eivät ole sopeutuneet.

Espoo on myöntänyt tälle kesälle määrärahaa komealupiinin niittämiseen pelisovelluksen avulla. Niittäminen ainoastaan hidastaa komealupiinin leviämistä, mutta juurista kasvaa uudet lupiinit tilalle. Komealupiini uhkaa levitä myös ihmisen avustamana, kun maansiirtotöissä maata lähetetään alueelta toiselle, sillä komealupiinin siemenet säilyvät maaperässä jopa kymmeniä vuosia.

Me Espoon kaupunginvaltuutetut kysymme:

1. Onko Espoo aikeissa velvoittaa kaupungissa tahot, joiden toimintaan sisältyy maansiirtotöitä huolehtimaan, etteivät komealupiinien siemenet leviä maansiirtotöiden välityksellä uusille alueille? Jos ei, eikö näin olisi tärkeää toimia?
2. Olisiko komealupiinia syytä hävittää tehokkaammilla menetelmillä Espoossa kuin ainoastaan leviämistä hidastavalla niittämisellä, eli myös kaivamalla kasvin juuret maasta ja edellyttää tätä myös komealupiinin torjunnassa pelisovelluksen avulla?
3. Huolehtiiko Espoo riittävällä tavalla siitä, etteivät nuoret saa borrelioositartuntoja punkeista vieraslajeja pöheikoissa kitkiessään?

Vastaus valtuustokysymykseen

1. Onko Espoo aikeissa velvoittaa kaupungissa tahot, joiden toimintaan sisältyy maansiirtotöitä huolehtimaan, etteivät komealupiinien siemenet leviä maansiirtotöiden välityksellä uusille alueille? Jos ei, eikö näin olisi tärkeää toimia?

Rakennushankkeiden suunnittelun aikana alueelle pyritään tekemään vieraslajikartoitus vieraslajilinjauksen suosituksen mukaisesti, mikäli se on vuodenaikaan nähden mahdollista ja mikäli kartoitus nähdään kohteessa tarpeelliseksi. Kartoitustulokset kirjataan suunnitelmiin, ja hankekohtaiseen työselostukseen päivitetään toimenpiteet alueella havaittujen vieraslajien käsittelystä työmaalla. Haitallisia vieraslajeja sisältävät maamassat käsitellään Espoon vieraslajilinjauksen mukaisesti joko esimerkiksi hautaamalla puhtaiden maamassojen alle tai kuljettamalla massat käsittelyluvan omaavalle alueelle. Hankekohtaisessa työselostuksessa on aina myös viittaus Espoon vieraslajilinjaukseen.

Rakennushankkeissa kaivamista ei voida välttää. Tavoitteena on, että alueilta, joilla kaivetaan joka tapauksessa, vieraslajit poistetaan ensisijaisesti kaivamalla, ja maamassat käsitellään ohjeistusten mukaisesti. Muualla rakennushankkeen alueella kaivamista vältetään, ja vieraslajien torjuntaa tehdään mahdollisuuksien mukaan esim. niittämällä. Rakennushankkeen alueelta kuorittuja pintamaita pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan, mutta vieraslajeja sisältävän maa-aineksen käyttöä pintaverhouksiin ei sallita.

Espoon kaupunki ohjeistaa omassa vieraslajilinjauksessaan, että rakennustyömaan siirtolavoista, työkoneista ja muista ajoneuvoista tulee poistaa niihin tarttuneet siemenet ja juurakot siirryttäessä työmaalta toiselle esimerkiksi pesemällä.

2. Olisiko komealupiinia syytä hävittää tehokkaammilla menetelmillä Espoossa kuin ainoastaan leviämistä hidastavalla niittämisellä, eli myös kaivamalla kasvin juuret maasta ja edellyttää tätä myös komealupiinin torjunnassa pelisovelluksen avulla?

Komealupiini leviää tehokkaasti siemenistä, jotka säilyttävät itämiskykynsä pitkään. Sen hävittäminen on hankalaa, sillä maaperän siemenvarastosta nousee uusia taimia useiden vuosien ajan. Lupiinin torjuminen kukintojen katkaisulla tai niittämisellä ennen siementen kypsymistä on hyvä keino estää uusien siemenien syntyminen ja niiden leviäminen. Säännöllinen niittäminen heikentää väistämättä kasvin elinvoimaa ajan myötä. Jos komealupiineja on vähän, ne kannattaa kaivaa yksitellen juurineen ylös maasta. Kaivamalla kuitenkin rikotaan maaperää ja siemenpankista itää uusia kasveja. Espoon kaupungin alueella on runsaasti isoja

lupiiniesiintymiä, joiden torjuntaan kaivaminen ei sovellu. Kaivuutöistä syntyisi suuri määrä maa-aineksia, joiden sijoittaminen olisi haastavaa ja myös kaivetuille alueille tulisi tuoda uutta maa-ainesta.

Crowdsorsa-mobiilipelissä on haluttu, että siihen voi osallistua matalalla kynnyksellä kaiken ikäiset ja vieraslajeja voi poistaa ilman erityisiä työkaluja. Jos lupiin torjunnassa edellytettäisiin niiden kaivamista juurineen maasta, se todennäköisesti laskisi osallistujamääriä ja torjuttujen esiintymien lukumäärää, koska kaivaminen soveltuu vain pienille esiintymille ja on työlästä. Lisäksi syntyisi hävitettävää kasvi- ja maa-ainesjätettä, joiden kuljettamiseen tulisi varata kalustoa. Lisäksi kaivetut alueet tulisi tasata. Osassa kahtena vuotena niitetyistä esiintymistä on jo selkeästi havaittavissa kasvien määrän väheneminen.

3. Huolehtiiko Espoo riittävällä tavalla siitä, etteivät nuoret saa borrelioositartuntoja punkeista vieraslajeja pöheikoissa kitkiessään?

Puutiaisten eli punkkien määrä on lisääntynyt ilmastonmuutoksen lauhduttaessa talvia sekä puutiaisen isäntäeläinten määrien kasvusta. Varsinkin kauriiden määrän lisääntyminen on lisännyt Etelä-Suomen puutiaismääriä runsaasti. Tämä vuoksi puutiaisia on paljon joka puolella ja niitä voi saada itseensä missä tahansa luonnossa liikkuesssa, myös vieraslajeja kitkiessä. Jokaisen on huolehdittava siitä, että käyttää esim. asianmukaista vaateetusta ja tekee punkkitarkastuksen kitkemisen jälkeen. Kaupungin rooli on ohjeistaa, mutta vastuu on viime kädessä kitkijällä itsellään.

Kaupungin määräaikaissa työsuhteissa olevat henkilöt saavat perehdytyksessä tietoa erilaisista riskeistä maastotyössä kuten puutiaisista. Mahdolliset puutiaisen puremat kuuluvat työtapaturmavakuutuksen piiriin ja ne hoidetaan asianmukaisesti.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys komealupiinin torjumisesta

Tiedoksi